

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЬОВАНИХ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ

SOME ASPECTS OF LEGAL REGULATION OF CONTROLLED FOREIGN COMPANIES

Подольак С.А., к.ю.н., доцент,

доцент кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Стаття присвячена деяким питанням правового регулювання контрольованих іноземних компаній.

Розвиток промисловості, новітніх технологій, відкриття кордонів та можливість мандрувати, жити та працювати в різних країнах призвели до того, що фізичні особи почали засновувати компанії не лише в країнах свого резидентства. Згодом до фізичних осіб приєднались й юридичні особи. Оскільки діяльність бізнесу часто пов'язана із отриманням прибутку та відповідно сплатою податків, то вже саме країни почали конкурувати одна з іншою для того, щоб більше привабити, в тому числі й іноземний бізнес, реєструвати компанії саме в цій країні й саме там сплачувати більшість податків. Крім того засновники (учасники, партнери) таких іноземних компаній також використовували лазівки у законодавстві, щоб зменшити податкове навантаження. Це призвело до того, що виникла необхідність регулювання діяльності таких контрольованих іноземних компаній. Першими це зробили у ХХ сторіччі Сполучені Штати Америки. Через десятиліття важливість регулювання цього питання зрозуміли й інші країни.

Україні почала врегульовувати це питання лише у 2020 році. Відповідно до Закону України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві від 16 січня 2020 року було введено в українське законодавство поняття «контрольованої іноземної компанії», якою визнається будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під контролем фізичної особи – резидента України або юридичної особи – резидента України відповідно до правил, визначених Податковим Кодексом України.

На сьогодні формується практика застосування цього законодавства. Але вже зараз можна зазначити, що вартість помилки в питанні КІК може бути дуже відчутною для бізнесу через штрафні санкції передбачені у законодавстві. Крім того при розробці цього закону не було на належному рівні враховано особливості, наприклад, формування та подачі міжнародної фінансової звітності в країні, де зареєстрована КІК. Це у свою чергу може призвести до неможливості виконання контролером КІК своїх обов'язків відповідно до законодавства України.

Ключові слова: правове регулювання, господарські товариства, статут, установчий документ, контрольована іноземна компанія, контролююча особа, акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю.

The article is devoted to some issues of legal regulation of controlled foreign companies.

The development of industry, technologies, the opening of borders and the opportunity to travel, live and work in different countries led to the fact that individuals began to establish companies not only in their countries of residence. Later, legal entities joined the individuals. Since business activities are often aimed to receive profit and, accordingly, paying taxes, countries have begun to compete with each other in order to attract more businesses, including foreign, to register companies in this country and pay most of the taxes there.

In addition, the founders (participants, partners) of such foreign companies also used loopholes in the legislation to reduce the tax burden. This led to the need to regulate the activities of such controlled foreign companies. The United States of America was the first to do this in the 20th century. Decades later, other countries also understood the importance of regulating this issue.

Ukraine began to regulate this issue only in 2020 when with special law the concept of "controlled foreign company" (CFC) was implemented into Ukrainian legislation. CFC is any legal entity registered in a foreign country or territory recognized as being under the control of a natural person – a resident of Ukraine or a legal entity – a resident of Ukraine in accordance with the rules defined by the Tax Code of Ukraine.

Today, the practice of applying this legislation is being formed. But it can already be noted that the cost of a mistake in the issue of CFC can be very significant for business due to the penalties provided in the legislation. In addition, during the development of this law, some peculiarities were not taken into account at the proper level. For example, the formation and submission of international financial statements in the country where the CFC is registered. This, in turn, may lead to the impossibility of the CFC controller to fulfill his duties in accordance with the legislation of Ukraine.

Key words: legal regulation, business companies, charter, founding document, controlled foreign company, controlling person, joint stock company, limited liability company.

Постановка проблеми. Отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС, а також правова та економічна політика, яка проводиться Україною в останні роки, призводять до того, що Україна все більше інтегрує міжнародні та європейські практики у своє законодавство. Так з 1 січня 2022 року вступили в силу норми, які регулюють питання контрольованих іноземних компаній (далі – КІК) в Україні.

Мета статті полягає в дослідженні деяких аспектів правового регулювання діяльності контрольованих іноземних компаній.

Виклад основного матеріалу. У відповідності до статті 1 закону України «Про господарські товариства» господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками. Господарськими товариствами визнаються підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди юридичними особами і громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку. До господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю,

повні товариства, командитні товариства [1]. У відповідності до закону України «Про господарські товариства» [1], закону України «Про товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю» [2] та закону України «Про акціонерні товариства» [3] громадяни України можуть бути засновниками, а потім учасниками/акціонерами таких видів господарських товариств як товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю та акціонерних товариств. Установчим документом акціонерного товариства, товариства з обмеженою і товариство з додатковою відповідальністю є статут, а в повного і командитного – засновницький договір. Юридичні ж особи можуть бути засновниками / учасниками / акціонерами всіх видів господарських товариств. Але громадяни України та юридичні особи, засновані за законодавством України, можуть бути також учасниками контрольованих іноземних компаній, які за аналогією можуть розглядатися як господарські товариства в міжнародному просторі.

Поняття контрольованої іноземної компанії застосовується у законодавстві багатьох країн вже понад 50 років.

Необхідність правової регламентації таких компаній виникла через те, що як фізичні особи, так й юридичні особи, які ведуть бізнес за кордоном, почали використовувати юридичних осіб – нерезидентів для диверсифікації бізнес-потоків та/або для зменшення загального податкового навантаження на бізнес.

США були першою країною, яка впровадила правила щодо КІК. У 1960 році Конгрес ухвалив закон № 86-780, що стосувався отримання інформації про закордонну діяльність корпорацій США. Відповідно до цього закону вимагалось, щоб кожна корпорація США надавала як частину свого податку повернення, інформацію про всі іноземні корпорації, які безпосередньо контролюються корпорацією США («першого рівня» дочірні компанії) та будь-які контрольовані іноземні корпорації безпосередньо контролюваною іноземною корпорацією (дочірні компанії «другого рівня»). Контрольована іноземна корпорація визначалася як будь-яка іноземна корпорація в якій більше 50 відсотків акцій з правом голосу перебували у прямій власності однієї чи кількох американських корпорацій у будь-який день податкового року іноземної корпорації. Контрольована дочірня компанія «другого рівня» визначалася як іноземна корпорація, в якій більше 50 відсотків акцій з правом голосу належало безпосередньо контрольованій іноземній корпорації [4]. Інші країни розпочали впроваджувати правове регулювання щодо КІК набагато пізніше, в тому числі це й стосується питання правової регламентації КІК на рівні законодавства ЄС.

В ЄС діє єдиний ринок, який регламентується статтею 3 (3) Договору про Європейський Союз (далі – ДЕС): «Союз засновує внутрішній ринок...» [5], а також статтею 4(2)(а) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС) де спільний ринок визначено як одна з головних сфер [6]. Також одним з чотирьох головних принципів, який діє в ЄС, є принцип свободи заснування. У статті 49 ДФЄС зазначено: «У рамках нижченаведених положень заборонено обмеження щодо свободи заснування громадян однієї держави-члена на території іншої держави-члена. Така заборона також стосується обмежень щодо створення представництв, філій або дочірніх підприємств громадянами будь-якої держави-члена, заснованими на території будь-якої держави-члена. Свобода заснування включає право започатковувати та вести діяльність, таку як самозайнятість осіб, а також створення й управління суб'єктами господарювання, зокрема товариствами в значенні частини 2 статті 54, згідно з умовами, передбаченими для власних громадян законодавством країни, де здійснюється таке заснування, з урахуванням положень Глави, що стосується капіталу» [6]. У своєму рішенні від 29.11.2011 року Суд Європейського Союзу у справі C-371/10 *National Grid Indus BV v Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam* вказав, що той факт, що резидентська компанія створює дочірню компанію в іншій державі-члені ЄС з метою отримання податкових переваг, не є зловживанням свободою заснування, не створює презумпцію, що така операція має на меті уникнення сплати податків, і не виправдовує заходів, що застосовуються державою, які підривають одну з 4 економічних свобод, що гарантовані засновницькими документами ЄС, а саме свободу заснування [7].

Отже, можна зробити висновок, що право на заснування іноземної компанії, яка має на меті отримання прибутку, не повинно обмежуватись. Але якщо КІК створюється з метою бутафорії, без досягнення дійсної економічної мети, то тоді до такої особи повинні застосовуватись відповідні санкції.

Як й в Україні, господарські товариства в іноземній державі можуть бути створені в різних організаційно-правових формах. В Україні серед господарських товариств найбільше сьогодні зареєстровано в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців

та громадських формувань саме товариств з обмеженою відповідальністю та акціонерних товариств. Такі ж самі види товариств ми можемо побачити й в законодавстві інших країн. Наприклад, у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії є *Limited Liability Partnership*, яке за своїм правовим статусом схоже на українське товариство з обмеженою відповідальністю, *Private Limited Company*, що за своїм правовим статусом схоже на приватне акціонерне товариство за українським законодавством. У Німеччині, Австрії, Швейцарії, Ліхтенштейні може бути зареєстровано *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, що за своїм правовим статусом схоже на товариство з обмеженою відповідальністю за українським законодавством. Також у Німеччині, Австрії та Швейцарії може бути зареєстровано *Aktiengesellschaft*, що за своїм правовим статусом схоже на акціонерне товариство за українським законодавством. У Польщі є *spółka z ograniczoną odpowiedzialnością* та *spółka akcyjna*, що за своїм правовим статусом схожі на відповідно українські ТОВ та АТ. У Франції можуть діяти *Entreprise Unipersonnelle à Responsabilité Limitée* – товариство з обмеженою відповідальністю з одним засновником, *Société Anonyme à Responsabilité Limitée* – товариство з обмеженою відповідальністю; *Société Anonyme* – фкціонерне товариство; *Société par Actions Simplifiées* – Акціонерне товариство спрощеного типу, що відповідають українським ТОВ та АТ тощо.

Але повертаючись до КІК, варто зазначити, що особлива інтенсифікація процесу регулювання їх діяльності на рівні національних законодавств намітилась після того, як на саміті G20 було прийнято план BEPS, який передбачав 15 заходів боротьби зі схемами ухиляння від оподаткування (деофшоризації). Один з цих заходів стосувався безпосередньо BEPS: «Вирішення проблем, які впливають з використанням так званих контрольованих іноземних компаній (КІК), використання правил оподаткування дивідендів та активів контрольованих компаній для ухиляння акціонерів від оподаткування їх доходів як фізичних осіб. Таким чином доходи акціонера, контролера чи бенефіціара виводяться з юрисдикції країни резидентства особи до країни іншої юрисдикції» [8]. З 1 січня 2017 року Україна приєдналася до Програми розширеного співробітництва в рамках ОЕСР й взяла на себе зобов'язання імплементувати мінімальний стандарт Плану дій BEPS, до якого не входили питання КІК. Але відповідно до Закону України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві від 16 січня 2020 року [9] було введено в українське законодавство поняття «контрольованої іноземної компанії».

Відповідно до статті 39².1.1. Податкового кодексу України контрольованою іноземною компанією визнається будь-яка юридична особа, зареєстрована в іноземній державі або території, яка визнається такою, що знаходиться під контролем фізичної особи – резидента України або юридичної особи – резидента України відповідно до правил, визначених ПК України. Юридичною особою може визнаватися:

- корпоративне утворення (об'єднання);
- організація, наділена правом володіти активами, мати права та обов'язки та здійснювати діяльність від власного імені та незалежно від засновників, учасників або форми власності.

Наявність у контрольованої іноземної компанії статусу юридичної особи визнається відповідно до законодавства її реєстрації.

До контрольованої іноземної компанії може прирівнюватися іноземне утворення без статусу юридичної особи, яким визнається утворення, створене на підставі правочину або зареєстроване відповідно до законодавства

іноземної держави (території) без створення юридичної особи, яке відповідно до законодавства та/або документів, що регулюють її діяльність (особистого закону), має право здійснювати діяльність, спрямовану на отримання доходу (прибутку) в інтересах своїх учасників, партнерів, засновників, довіритель або інших вигодоотримувачів. До них відносять партнерства, трасти, фонди, інші установи та організації, створені на підставі правочину або закону іноземної держави (території), але цей перелік не є вичерпним. До утворень без статусу юридичної особи прирівнюються особи – нерезиденти, організаційно-правова форма яких включена до переліку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 4 липня 2017 р. № 480 «Про затвердження переліку організаційно-правових форм нерезидентів, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок), у тому числі податок з доходів, отриманих за межами держави реєстрації таких нерезидентів, та/або не є податковими резидентами держави, в якій вони зареєстровані як юридичні особи» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2017-%D0%BF#n8>)

Але якщо фізична особа – резидент України зареєструвалася в іноземній державі як комерсант або індивідуальний комерсант (аналог фізичної особи – підприємця за законодавством України), то відповідно до положень ПК України такий вид діяльності не підпадає під визначення КІК.

Контролюючою особою є фізична особа або юридична особа – резиденти України, що є прямими або опосередкованими власниками (контролерами) контрольованої іноземної компанії.

Також не будь-яка іноземна компанія, якою володіє фізична особа – резидент України або юридична особа – резидент України, буде кваліфікуватися відповідно до ПК України як КІК, а відповідно вимагати подачі звітів, у випадку не подачі яких будуть застосовані штрафні санкції.

Відповідно до статті 39² Податкового кодексу України [10] іноземна компанія визнається контрольованою іноземною компанією, якщо фізична особа – резидент України або юридична особа – резидент України:

а) володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі більше ніж 50 відсотків, або

б) володіє часткою в іноземній юридичній особі у розмірі більше ніж 10 відсотків, за умови що декілька фізичних осіб – резидентів України та/або юридичних осіб – резидентів України володіють частками в іноземній юридичній особі, розмір яких у сукупності становить 50 і більше відсотків, або

в) окремо або разом з іншими резидентами України – пов'язаними особами здійснює фактичний контроль над іноземною юридичною особою [10].

Фізична особа – резидент України або юридична особа – резидент України не визнаються контролюючими особами, якщо їх володіння часткою у контрольованій іноземній компанії реалізовано через пряме або опосередковане володіння в іншій юридичній особі – резиденті України, за умови якщо остання визнається контролюючою особою відповідно до ПК України та на неї покладається зобов'язання щодо оподаткування скоригованого прибутку контрольованої іноземної компанії. Під часткою в іноземній юридичній особі розуміються корпоративні права, права в утворенні без статусу юридичної особи, до активів якої входить частка у юридичній особі, чи будь-які інші аналогічні права та/або правомочності, що надають фізичній або юридичній особі право:

а) впливу на відповідну частку голосів у вищому органі управління іноземної юридичної особи (загальних зборах акціонерів, учасників або іншому аналогічному органі), та/або

б) на отримання відповідної частини прибутку іноземної юридичної особи, та/або

в) блокування рішення про розподіл частини прибутку іноземної юридичної особи, та/або

г) на отримання відповідної частини активів іноземної юридичної особи у разі її ліквідації або припинення [10].

Для цілей визначення володіння фізичною або юридичною особою відповідною часткою в іноземній юридичній особі усі права, що належать такій фізичній або юридичній особі, вважаються сумою часток, які:

– належать такій фізичній або юридичній особі безпосередньо або опосередковано через інших осіб, у тому числі через утворення без статусу юридичної особи;

– належать будь-яким пов'язаним особам такої фізичної або юридичної особи безпосередньо або опосередковано через інших осіб [10].

Розмір частки опосередкованого володіння розраховується:

– у разі володіння через один ланцюг осіб, які володіють частками одна в іншій, – шляхом множення часток;

– у разі володіння через кілька ланцюгів осіб, які володіють частками одна в іншій, – шляхом підсумовування часток у кожному такому ланцюгу [10].

При цьому для цілей розрахунку опосередкованого володіння, у разі якщо особа фактично володіє часткою в розмірі понад 50 відсотків (через один або кілька ланцюгів) над юридичною особою у ланцюгу, вважається, що фізична особа володіє часткою в такій юридичній особі у розмірі 100 відсотків [10].

У разі якщо особа здійснює фактичний контроль над наступною юридичною особою у ланцюгу, вважається, що така особа володіє часткою в наступній юридичній особі у розмірі 100 відсотків [10].

Особа вважається такою, що володіє часткою в іншій юридичній особі, у разі:

– володіння на підставі права власності, або

– якщо право власності на відповідну частку юридично належить іншим особам, які діють в інтересах такої особи [10].

Особа вважається такою, що володіє часткою в іншій юридичній особі, у разі, якщо така особа є засновником трасту, власником частки майна фонду, установи, іншого утворення без статусу юридичної особи, до активів якого входить зазначена частка, або учасником (партнером з повною або обмеженою відповідальністю) партнерства, до активів якого входить частка в юридичній особі [10].

Але крім питання права володіння часткою в іншій юридичній особі, ПК України також звертається до питання «фактичного контролю», коли особа має можливість здійснювати суттєвий або вирішальний вплив на КІК.

Фактичний контроль над КІК визначається встановлюється на підставі, зокрема, але не виключно, хоча б однієї з таких обставин:

а) надання особою зобов'язуючих вказівок органам управління юридичної особи;

б) ведення особою перемовин щодо укладення правочинів юридичною особою та узгодження суттєвих умов таких правочинів, які в подальшому лише формально затверджуються органами управління юридичної особи або виконуються органами управління юридичної особи без подальшого додаткового затвердження;

в) наявність у особи довіреності на здійснення суттєвих правочинів від імені юридичної особи, що видана на термін більш ніж один рік, та не передбачає попереднього погодження таких правочинів органами управління юридичної особи;

г) здійснення особою операцій за банківськими рахунками юридичної особи або наявність можливості блокувати операції за такими рахунками;

г) значення особи в якості засновника (бенефіціара, фактичного вигодонабувача) юридичної особи під час відкриття рахунків такою юридичною особою, крім випадків, якщо активи такої юридичної особи є частиною активів трасту, фонду, установи, іншого утворення без статусу юридичної особи, засновником (бенефіціаром, фактичним вигодонабувачем) якого є така особа [10].

Для контролюючої особи зараз актуальним є питання складання та подання звіту до податкового органу. У статті 39².5.3. ПК України [10] містяться чіткі вимоги щодо інформації, яка повинна бути відображена у звіті про КІК, який у цьому році треба подати за 2022 та 2023 роки до 1 травня 2024 року, якщо контролером виступає фізична особа, та для 1 березня 2024 року для контролерів – юридичних осіб.

Але окрім звітів для контролюючих осіб нормами ПК України передбачено обов'язок повідомляти податковий орган протягом 60 днів з дня змін про:

- кожне безпосереднє або опосередковане набуття частки в іноземній юридичній особі або початок здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою, що призводить до визнання такої фізичної (юридичної) особи контролюючою особою відповідно до вимог цієї статті;

- заснування, створення або набуття майнових прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи;

- кожне відчуження частки в іноземній юридичній особі або припинення здійснення фактичного контролю над іноземною юридичною особою, що призводить до втрати визнання такої фізичної (юридичної) особи контролюючою особою відповідно до вимог цієї статті;

- ліквідацію або відчуження майнових прав на частку в активах, доходах чи прибутку утворення без статусу юридичної особи. (Стаття 39².5.5. ПК України) [10].

Крім того контролюючим особам, як фізичним особам, так й юридичним, необхідно звернути особливу увагу на штрафи, які передбачені ПК України щодо КІК. А саме у даному випадку будуть застосовуватись положення статті 118¹ ПК України щодо штрафних санкцій за:

- неподання у встановлені строки звіту про підзвітні рахунки – 100 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року;

- несвоєчасне подання Звіту – 0,5 розміру мінімальної заробітної плати, за кожний календарний день несвоєчасного подання звіту про підзвітні рахунки, але не більше 100 розмірів мінімальної заробітної плати;

- подання Звіту з неповними або недостовірними відомостями чи помилками – 0,5 розміру мінімальної заробітної плати;

- повідомлення про депонентів – інвесторів інститутів спільного інвестування компанії з управління активами

або надання у повідомленні неповних відомостей, або ненадання компанії з управління активами відповіді на її запит – 30 розмірів мінімальної заробітної плати;

- порушення вимог щодо строків зберігання документів та інформації щодо фінансових рахунків – в розмірі однієї мінімальної заробітної плати [10].

Ті самі порушення, що призвели до невиключення підзвітного рахунку до звіту про підзвітні рахунки або порушення строків зберігання (або відсутності) документів самостійної оцінки CRS особи, для якої рахунок є підзвітним:

- 50 розмірів мінімальної заробітної плати;

- систематичне умисне або інше істотне порушення фінансовим агентом вимог ст. 39 прим. 3 ПКУ – у розмірі 1 відс. суми доходу (виручки) фінансового агента за даними його окремої фінансової звітності з а календарний рік, що передує року, в якому застосовано штраф;

- умисне надання власником рахунку документів самостійної оцінки CRS стосовно себе та/або стосовно його контролюючих осіб, з недостовірними відомостями, що призвело до невстановлення підзвітності рахунку для власника рахунку та/або для його контролюючих осіб, – 100 розмірів мінімальної заробітної плати [10].

Але на сьогодні законодавство України щодо КІК все одно потребує «удосконалення» та приведення до міжнародних стандартів, у тому числі щодо звітності. При заповненні звітів контролюючі особи повинні керуватися у тому числі й даними щодо міжнародної звітності. Враховуючи те, що національним законодавством країни, де зареєстровано КІК, можуть бути передбачені свої строки для формування та подачі фінансової звітності, які не співпадають зі строками, зазначеними в ПК України. Для врегулювання цих та інших розбіжностей було подано Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній № 8137 від 19.10.2022 року, який зараз знаходить на розгляді у Верховній Раді України.

Висновок. Отже, фізична особа – резидент України або юридична особа – резидент України, які визнаються контролюючими особами контрольованої іноземної компанії, повинні звертати увагу на правильність, достовірність та своєчасність виконання вимог законодавства України щодо КІК інакше це може призвести до застосування до них достатньо великих штрафних санкцій, які можуть суттєво вплинути на їх фінансове становище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 року № 1576-XII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення 31.01.2024).
2. Закон України «Про товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення 31.01.2024).
3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985> (дата звернення 31.01.2024).
4. A History of Controlled Foreign Corporations and the Foreign Tax Credit by Melissa Redmiles and Jason Wenrich. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-soi/historycfcfc.pdf> (дата звернення 31.01.2024).
5. Договір про Європейський Союз / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення 31.01.2024).
6. Договір про функціонування Європейського Союзу / *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення 31.01.2024).
7. Суд Європейського Союзу, справі C-371/10 National Grid Indus BV v Inspecteur van de Belastingdienst Rijnmond/kantoor Rotterdam URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:62010CJ0371_SUM&from=MT (дата звернення 31.01.2024).
8. Розмивання оподаткованої бази й виведення прибутку з-під оподаткування / Вікіпедія URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A0%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D1%97_%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%B8_%D0%B9_%D0%B2%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BA%D1%83_%D0%B7-%D0%BF%D1%96%D0%B4_%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення 31.01.2024).
9. Закон України Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві від 16 січня 2020 року № 466-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#n406> (дата звернення 31.01.2024).
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 31.01.2024).